

הסיפור על התקן הירוק

IAS 16 מאפשר להכיר בהוצאה שנובעת מסיבות של איכות הסביבה, אך החשבונאות יכולה לתרום הרבה יותר למשימה גלובלית זו < רוני אלרואי

קשר לתיק ניירות הערך שלו, כאל בעל זכות בתאגיד המדווח?

קיימים כמובן דוחות סביבתיים של חברות, אנציקלופדיה מעולה שנכתבה על ידי ידידי רו"ח ניר זיכלינסקי והבורסה השיקה זה לא מכבר את מדד מעלה. אך כל אלה, חשובים ככל שיהיו, השפעתם זניחה לעומת ההשפעה שלנו, החשבונאים, ביכולתנו המורכבת לכוון את הכלכלה באמצעות כללי החשבונאות המקובלים. למה שלא נרים את הכפפה?

חוץ מזה, מי שמיישם את IAS 16 יודע שהוא בעייתי. המתודולוגיה המתירה מדידה של רכוש קבוע לפי שווי הוגן, יוצרת מצב בו הדוחות הכספיים אינם שימושיים מחד ונתונים למניפולציות מאידך. פשוט שילוב מנצח. ובאמת, מדוע שנמדוד מכונה בפס ייצור לפי שווי הוגן? האם אי פעם ראיתם תוכנית עסקית או מודל פיננסי בהם הפחת משוערך לפי שווי הוגן? רק חסר לנו שמישהו ב־IASB יחליט שגם מלאי יש למדוד לפי שווי הוגן. בטוח שבמקרה כזה יהיה מי שישמח שלא צריך עוד לחפש קונה למלאי. המלאי ישוערך באופן שוטף. הרווח כבר בפנים.

אך לא רק המתודולוגיה בעייתית. IAS 16 "הורג אותנו ברכות" גם בטכניקה. קחו את המקרה של עלויות הסילוק והטיפול החשבונאי בהן, לרבות הטיפול החשברי נאי המסובך בשינוי אומדן עתידי של שיעור הריבית להיוון. אין מדובר, כמובן, בדוגמא יחידה. האם מישהו מוכן להישבע שהוא מבין עד הסוף את הטיפול החשבונאי במיסים הנדחים שיש ליצור בגין קרן ההערכה מחדש שנוקפת באופן שיטתי (בקצב הפחת) לעודפים? האם באמת יכול להיות שרכוש קבוע הוא דבר כל כך מסובך?

על רקע זה ברור, מה עושה סעיף ירוק בתקן חשבונאי ודווקא ב־IAS 16: הוא בעצם סעיף כחול שבא מסיפור אחר... ●

שות איכות הסביבה לגבי ייצור ואחסון של כימיקלים מסוכנים; השיפורים המתייחסים לכך במפעל מוכרים כנכס, משום שבלעדיהם הישות לא הייתה יכולה לייצר ולמכור כימי־קלים" (ההדגשה נוספה).

הנה כי כן, החשבונאות מתקדמת למאה ה־21 עם חשיבה סביבתית נאורה. זו התור צאה הסופית של סעיף 11 וזה מה שחשוב, יאמרו רבים. האפשרות לרשום הוצאה כנכס מבלי לפגוע בדוח רווח והפסד, היא אכן הטבה שאינה בטלה בשישים. אך מה חושבים החשבונאים באמת? התשובה רשומה במפורש בסעיף הירוק שלנו: נכסים סביבתיים לא מגדילים במישרין את ההטבות הכלכליות העתידיות (ראו ההדגשה).

חקיקה חשבונאית מתקדמת אמיתית, כזו שתהיה שותפה למשימת ההגנה על הסביבה, צריכה להגדיר באופן שונה את פונקציית המטרה. עלינו לשנות את המשמעות החשבונאית של תועלת כלכלית עתידית. זוהי מלאכה לא פשוטה אך כדאית.

לאחרונה ידע IASB להרחיב את היריעה של הדוח המאוחד ולראותו כמיועד לכל בעלי המניות ולא רק לבעלי השליטה. מדוע שלא תתייחס החשבונאות לכל אחד מאיתנו, ללא

ביטאון שצבוע בירוק מצריך מאמץ מיוחד על מנת שגם החשבונאות תשתתף בחגיגה. יגעתי ומצאתי: תקן בינלאומי מספר 16 (IAS 16) שעוסק ברכוש קבוע. "רגע, אנחנו מכירים אותו", אתם מהרהרים. ואכן, זוהי הזדמנות טובה להראות מה באמת חושבת החשבונאות על חקיקה ירוקה.

IAS 16 קובע, כפריטים שנרכשו מטעמי בטיחות או מטעמי איכות הסביבה כשירים להכרה כנכס. אכן, זוהי תקינה מתקדמת, שכן מפעלים יכולים לפעול גם ללא העלות הנוספת בגין "הנכס הסביבתי". תשאלו את מפעלי רותם, מפעלי ים המלח, חברת החשמל ואפילו את שרי אריסון, בעלת מפעל אבן וסיד האחראי על 1% מכלל הזיהום התעשייתי בישראל. ומכאן, השאלה המתבקשת: האם העלות אכן משביחה את הנכס ועל כן תיחשב לנכס בעצמה, או שמא מדובר בהוצאה שוטפת?

הסעיף הרלוונטי מתוך IAS 16 הוא סעיף 11 והריהו לפניכם (כמעט במלואו): "פריטים של רכוש קבוע יכולים להירכש משיקולי בטיחות או איכות הסביבה. **למרות שרכישת רכוש קבוע כזה אינה מגדילה במישרין את ההטבות הכלכליות העתידיות** של פריט רכוש קבוע ספציפי קיים, ייתכן שהרכישה נחוצה כדי שהישות תקבל הטבות כלכליות עתידיות מנכסים אחרים שלה.

"פריטי רכוש קבוע כאלה כשירים להכרה כנכסים, משום שהם מאפשרים לישות לקבל יותר הטבות כלכליות עתידיות מנכסים קשורים מאשר הישות הייתה מקבלת, אילו פריטים אלה לא היו נרכשים... לדוגמא: יצרן כימיקלים עשוי להתקין תהליכים חדשים לטיפול בכימיקלים על מנת לעמוד בדרי-

רו"ח רוני אלרואי, גיזה־זינגר־אבן; המסלול האקדמי, המכללה למינהל